

FRANCIE 18. STOLETÍ: OSVÍCENSKÝ KLASICISMUS

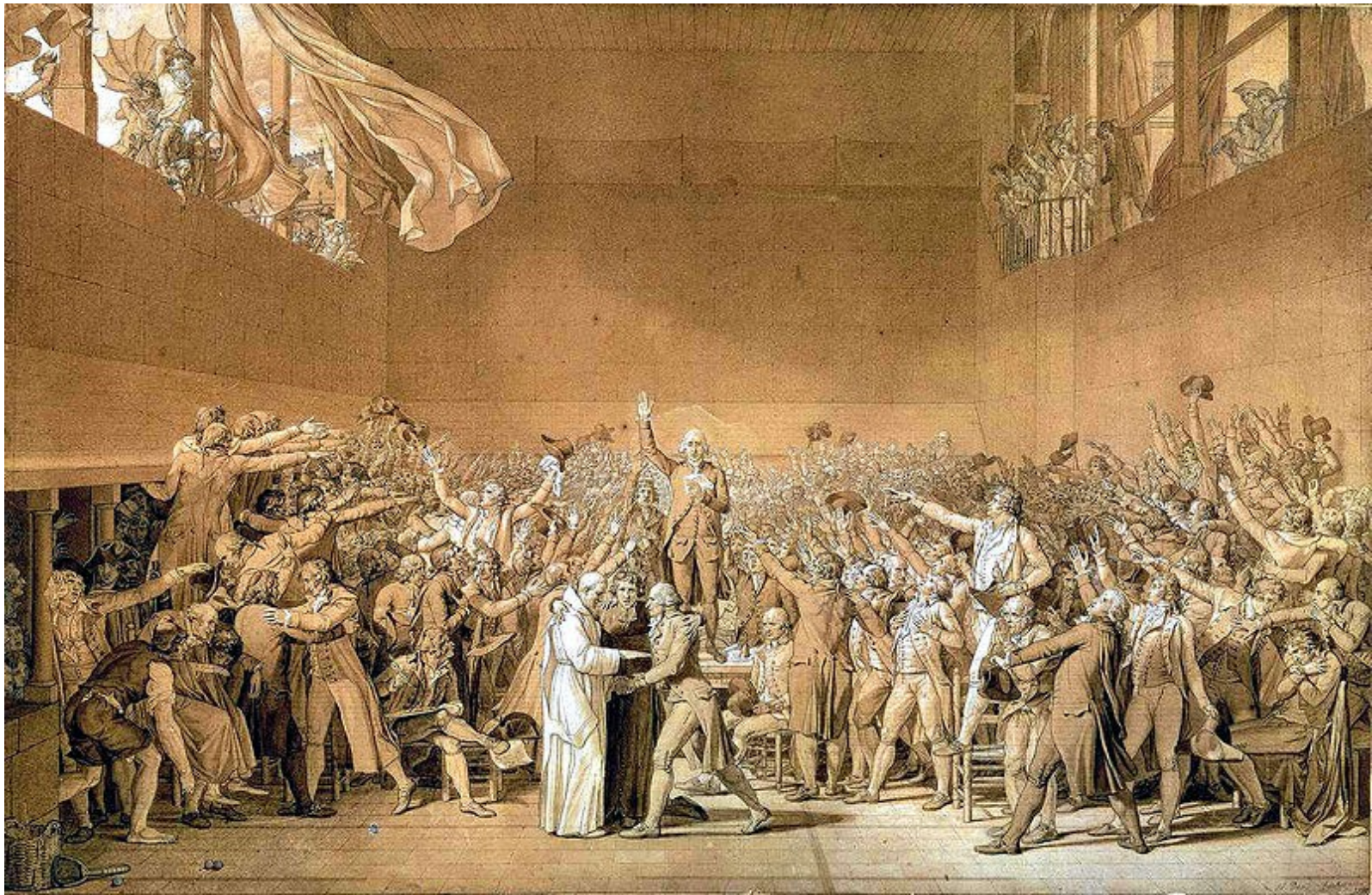
Pavel Trtílek 12. 9. 2014

Osvícenství (siècle des lumières)

- důraz na rozum
- upouští od barokní religiozity
- upouští od striktního dodržování norem
- inspirace v antice i humanismu
- tendence k sentimentalismu
- nové vědecké poznatky
- základy svobody, demokracie
- osvícenští panovníci (osvícenský absolutismus, reformy)
- požadavky občanské svobody a rovnosti

Velká francouzská revoluce:

- 14. července **1789** – dobytá **Bastila**
- propuká **Velká francouzská revoluce**
- 1792 – sesazen král, Francie republikou
- 1793 – král popraven

20. června 1789: Ústavodárné národní shromáždění se schází v míčovně (ke 3. stavu se připojují i mnozí představitelé 1. a 2. stavu)

proslulá „revoluční míčovna“ dnes

14. července 1789: útok na Bastilu

Ludvík XVI.
(1754 – 1793)
vládl 1774 – 1792,
popraven gilotinou

Paříž:

- nadále kulturním centrem, francouzské drama udávalo dál měřítko ostatním zemím
- 1801 žilo v Paříži 550.000 obyvatel

Evropa:

- klasicismus v českých zemích: 1. třetina 19. stol.
- 1861 sjednocena **Itálie**
- 1871 sjednoceno **Německo**

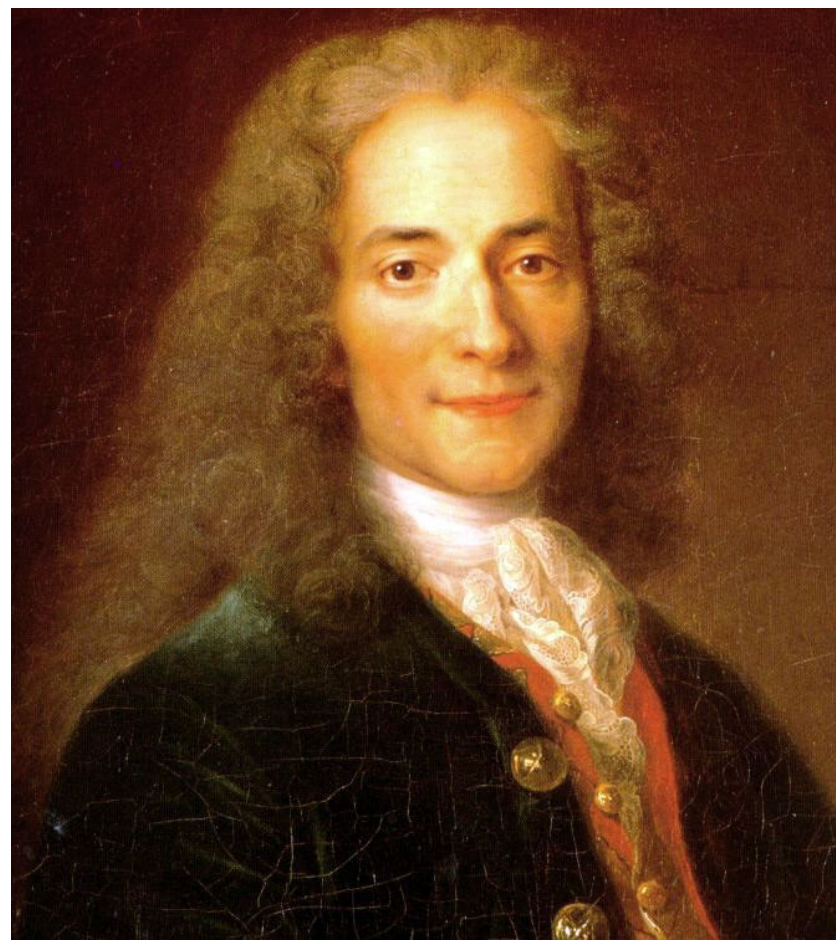
VOLTAIRE

François-Marie AROUET
(1694–1778)

Divadelní tvorba:

autor 53 her (zejm. tragédií):

- **Oidipus** (napodobení Sofokla)
- **Brutus** (adaptace Julia Caesara)
- **Marnotratný syn** (plačtivá komedie – nový žánr zavedl dramatik La Chaussée)

ŒDIPÉ,

TRAGÉDIE.

PAR MONSIEUR
DE VOLTAIRE.

SECONDE ÉDITION.

*Revue, corrigée & augmenté d'une
Lettre.*

A PARIS,

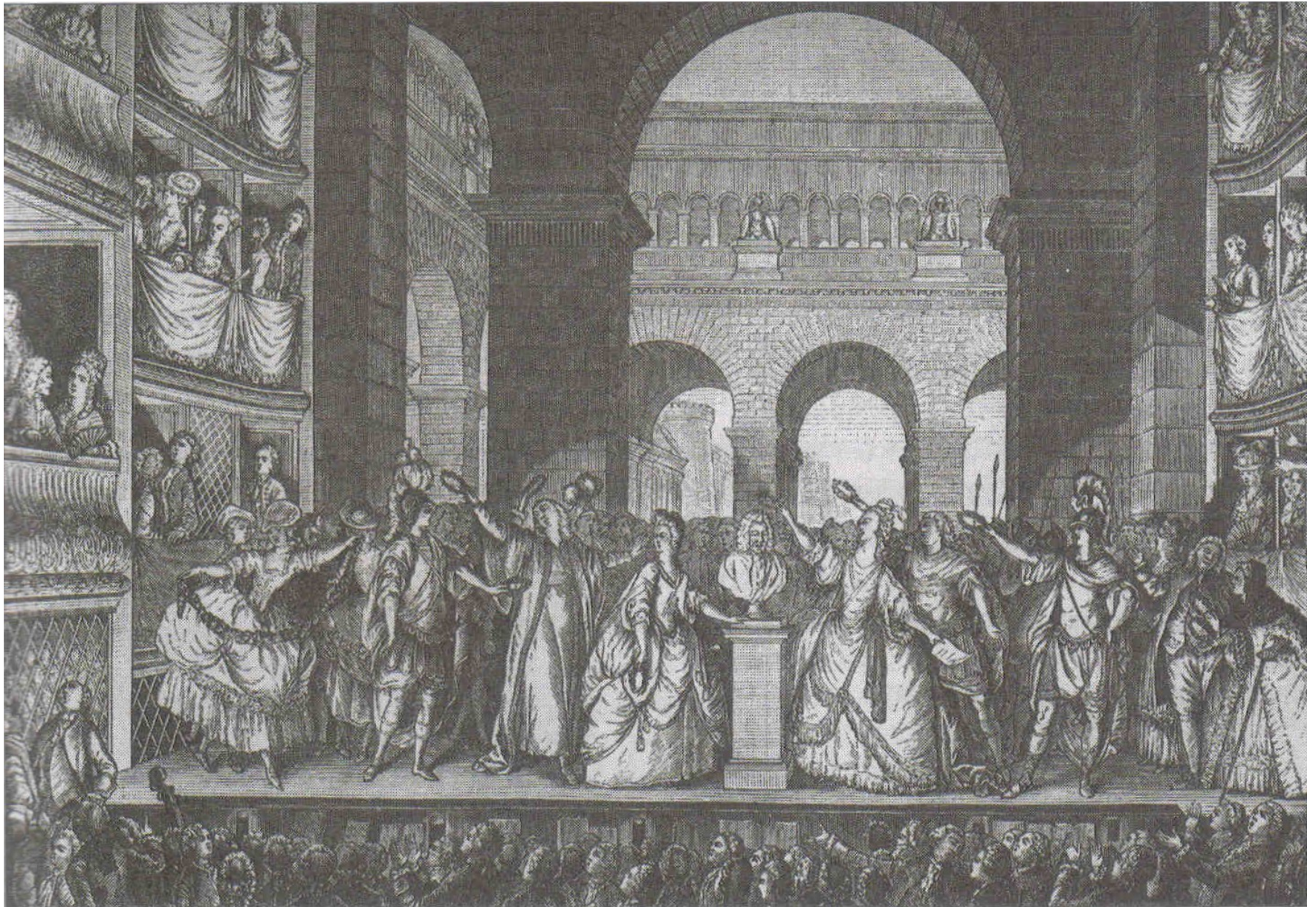
Chez } PIERRE RIBOU, seul Libraire de
l'Académie Royale de Musique, Quay
des Augustins, à la quatrième Bouti-
que en descendant le Pont-Neuf, à
l'Image S. Louis.

ET

JACQUES RIBOU, Fils, à l'entrée
de la rue de Hurpois du côté du Pont
S. Michel, aux trois Pommes de Pin.

M. DCC. XIX.

Avec Approbation & Privilège du Roy.

věnění Voltairovy busty

Nové žánrové tendence:

- **sentimentalismus** (divadlo se blíží psychologickým projevům v herectví)
 - vznik po 1720 (podobně jako v Anglii)
 - nejvýznamnější představitel: **Marivaux**

- **plačtivá komedie** (zápletky se blíží tragédii, vyústí však v happy end)
 - 30. – 50. léta 18. stol.
 - nejvýznamnější představitel: **de la Chaussée**

Pierre Carlet de Chamblain DE MARIVAUX

(1688–1763)

- autor 36 komedií (a 1 tragédie), nejúspěšnější komedie:
 - **Hra lásky a náhody**
 - **Dvojí nestálost**

Encyklopedie aneb Racionální výklad věd, umění a řemesel

- 28 svazků
- vycházely v letech 1751 – 1772
- elektronická verze in:
<http://diderot.alembert.free.fr/>

titulní strana 1. svazku:

ENCYCLOPÉDIE,
O U
DICTIONNAIRE RAISONNÉ
DES SCIENCES,
DES ARTS ET DES MÉTIERS,
PAR UNE SOCIÉTÉ DE GENS DE LETTRES.

Mis en ordre & publié par M. *DIDEROT*, de l'Académie Royale des Sciences & des Belles-Lettres de Prusse; & quant à la PARTIE MATHÉMATIQUE, par M. *D'ALEMBERT*, de l'Académie Royale des Sciences de Paris, de celle de Prusse, & de la Société Royale de Londres.

*Tantum series juncturaque pollet,
Tantum de medio sumptis accedit honoris!* HORAT.

TOME PREMIER.

A PARIS,

Chez { *BRIASSON, rue Saint Jacques, à la Science.*
DAVID l'aîné, rue Saint Jacques, à la Plume d'or.
LE BRETON, Imprimeur ordinaire du Roy, rue de la Harpe.
DURAND, rue Saint Jacques, à Saint Landry, & au Griffon.

M. DCC. LI.

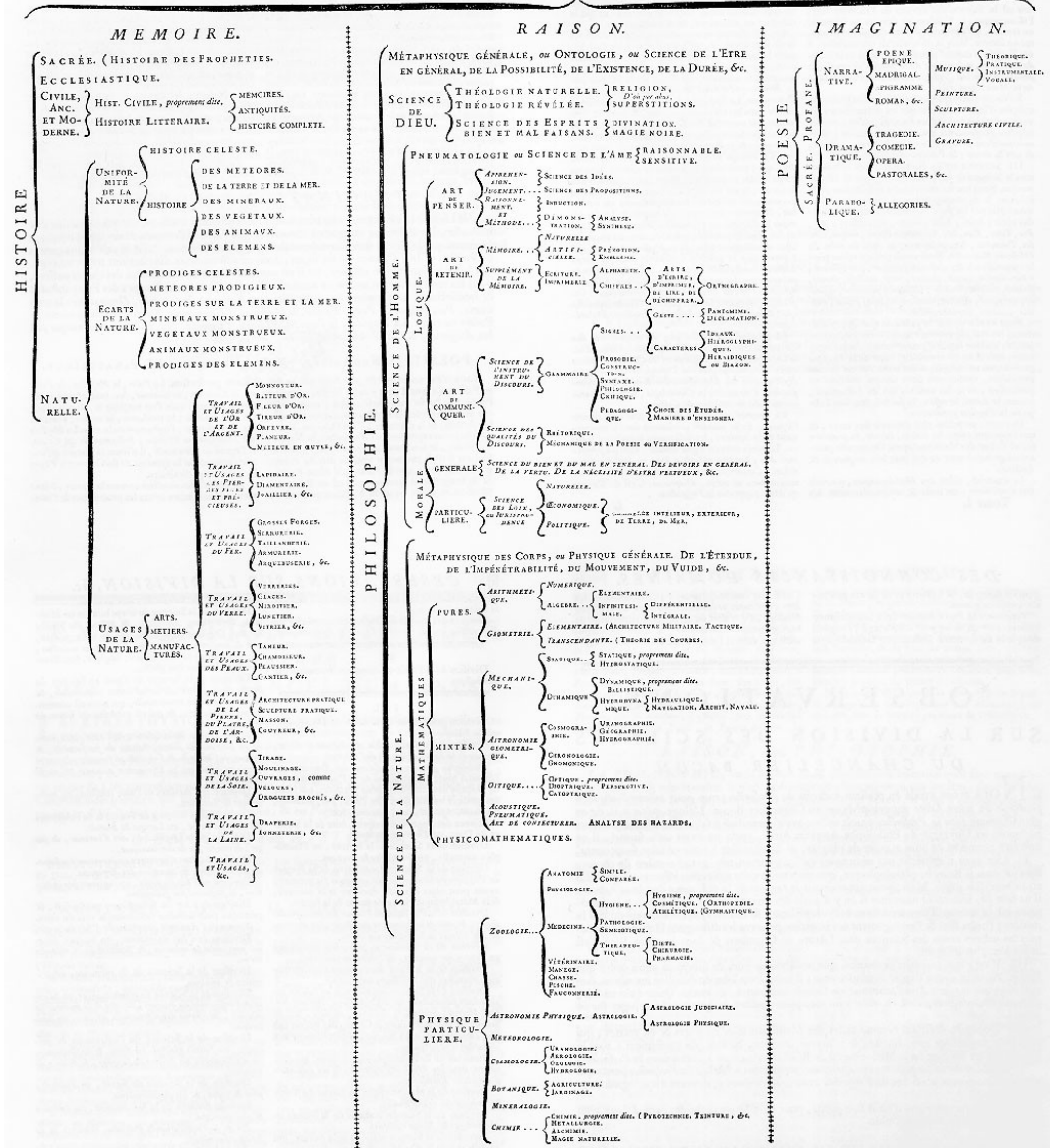
AVEC APPROBATION ET PRIVILEGE DU ROY.

* SYSTÈME FIGURÉ DES CONNOISSANCES HUMAINES.

ENTENDEMENT.

členění Encyklopedie:

- dějepisectví
- filosofie
- básnictví

IMAGINATION.

POESIE

SACRÉE. PROFANE.

NARRATIVE.

POÈME
ÉPIQUE.
MADRIGAL.
ÉPIGRAMME
ROMAN, &c.

MUSIQUE.

THÉORIQUE.
PRATIQUE.
INSTRUMENTALE.
VOCALE.

PEINTURE.

SCULPTURE.

ARCHITECTURE CIVILE.

GRAVURE.

DRAMATIQUE.

TRAGÉDIE.
COMÉDIE.
OPÉRA.
PASTORALES, &c.

PARABOLIQUE.

ALLEGORIES.

Denis DIDEROT

(1713–1784)

Navrhoval **nové členění**

žánrů (ke 2 dosavadním
přidání 2 nových):

- 1) veselá komedie
- 2) **vážná komedie**
- 3) historická tragédie
- 4) **měšťanská tragédie**

- autor 2 dramát:
 - **Nemanželský syn**
 - **Otec rodiny**

- **Herecký paradox** (divadelní estetika v dialozích)

„Herec hraje tím účinněji, čím cizejší jsou mu vášně a city, jež vyjadřuje.“

Požadavek iluze reality na jevišti (konvence 4. stěny); u diváka však kritický odstup (viz Brecht)

Pierre-Augustin Caron de **BEAUMARCHAIS**

(1732–1799)

- proslul zápletkovými komediemi:
 - **Lazebník sevillský**
 - **Figarova svatba**

LITERATURA:

- Billy, André: *Život Diderotův* (Praha, 1988)
- Ferro, Marc: *Dějiny Francie* (Praha, 2006)
- Hof, Ulrich Im: *Evropa a osvícenství* (Praha, 2001)
- Mikeš, Vladimír: *Divadlo francouzského baroka* (Praha, 2001)
- Šimek, Otokar: *Dějiny francouzské literatury v obrysech – 3. díl: Klasický věk* (1949)
- Veselý, Jindřich: *Studie z francouzského osvícenství: román a rozum: Montesquieu, Voltaire, Diderot: Jean-Jacques Rousseau a jeho doba* (Praha, 2003)